

Рецензия

за участието на гл. ас. д-р Венета Сиракова в конкурс за академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 2.1. Филология (Испански език)

от доц. д-р Морис Фадел, департамент „Нова българистика“, Нов български университет

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Материалите, предоставени от гл. ас. д-р Венета Сиракова за участие в конкурс за академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 2.1. Филология (Испански език) отговарят напълно на минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет.

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

- 1. Оценка на монографичния труд, творчески изяви или други публикации, съответстващи по обеми цялостност на монографичен труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора.**

Хабилитационният труд на гл. ас. д-р Венета Сиракова, озаглавен „Поезия и превод. Любовната лирика на Пабло Неруда“ (публикуван като монография от Издателство на Нов български университет през 2019 г) представлява едно изследване на превода, което много добре съчетава практическото знание за труда на преводача с теорията на преводаческото изкуство. Той е своеобразно продължение на дисертацията на Венета

Сиракова, посветена на преводите на т. нар. „майчинска поезия“ на Габриела Мистрал. Там вследствие на внимателна сравнителна работа върху различни преводи на произведения на Мистрал авторката издига теоретичното разбиране, че преводачът трябва да се опита да намери равновесието между „невидимостта“ на преводача (тоест, илюзията за естественото присъствие на превеждания текст в една „чужда“ на него културата) и изтъкването на различието на превежданото произведение, стремежът не то да „звучи“ като че е написано на езика, на който е преведено, а като че този език е придобил чертите на оригинала.

Само че докато в своята дисертация Венета Сиракова се съсредоточава върху един по-общ теоретичен проблем (темата за превода изобщо), в монографичния труд тя се насочва към конкретното произведение. Както в дисертацията, обект на изследване е поезията. Казва се, че това е най-трудният за превод вид литература. Защото, както отдавна е известно от литеретарурната теория, в поезията има сякаш желание да се напусне езика, да се достигне до други територии – чувствата, музиката, танца. Ето защо в поетическия текст има много надграждащи езика елементи: рима, ритъм, конфликт със синтаксиса.

Изследването на Венета Сиракова си поставя за цел да разбере доколко е възможно преводът да отрази различните смислови и формални пластове, от които се състои поетическия текст. Авторката сравнява множество преводи на произведения на Пабло Неруда, за достигне до извода, че в превода винаги е налице привилигиране на един пласт от текста над друг, че, ако, например, преводачът реши да наподобри ритмитната и римовата структура на текста, се оказва, че не е отдал нужното внимание на смисъла и обратно.

Този извод има важно според мен значение както за теорията на превода, така и за теорията на литературата. Той ни води към разбирането, че единно понятие за превод, фиксирано в изрази като „Преводът на X на „У“ не съществува, че преводът е винаги превод на част от оригинала, но не и на цялото, защото всъщност това цяло е проблем. Проблем е как поетическият текст е нещо единно, след като различните му елементи могат да бъдат привилигирани една пред друга при превод.

Венета Сиракова ни води към такова заключение чрез внимателен анализ на преводите и текстовете на Неруда. Той е както лингвистичен, така и литературоведски. От книгата ние научаваме много за испанския език, за литературата на Латинска Америка и за творчеството на самия Неруда, както и за неговата българска рецепция. Също така анализът е и психологически. Опитът на преводача – практик води Венета Сиракова до вникването в мотивите, които са водели преводачите на Неруда при един или друг техен избор.

Не на последно място монографията на Венета Сиракова поставя и въпроса за една преоценка с днешна дата на наследството на Неруда. След четенето на текста човек ясно си поставя въпроса как да се говори за този автор, който се радва на значително признание през епохата на социализма, във времето на популярността на левите идеи в Латинска Америка днес, когато тази епоха е приключила и когато статута на тези идеи не е същият.

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации (творчески изяви), направени след назначаването на академичната длъжност „гл.асистент“.

Гл. ас. д-р Венета Сиракова е автор на редица публикации в научни издания. Те отразяват интереса ѝ към преводите на двамата автори, с които са свързани

дисертацията и хабилитационния ѝ труд: Габриела Мистрал и Пабло Неруда. Същевременно обаче В. Сиракова анализира и други автори като Росарио Кастелянос и Делмира Агустини. Знамчимо място в нейните публикации заемат теорията на превода, както и проблеми на обучението по превод.

3. Цитиране от други автори. Работата на гл. ас. д-р Венета Сиракова се радва на внимание от страна на научната общност, в която тя участва. Справката за цитирания, приложена към документите ѝ за участие в конкурса на „доцент“ показват сериозен интерес към нейните изследователски търсения.

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката.

Гл. ас. д-р Венета Сиракова участва в дългосрочни проекти като „Лятна школа по превод TRAD NBU“, Преводни проекти на студенти от БП „Испанистика“ (с втори чужд език английски) и майнър програма „Приложен испански език“, както и „Средношколски конкурс по превод на департамент „Чужди езици и култури“. В тях тя развива своите теоретични идеи за превода по отношение на обучението на млади преводачи.

III. Учебна и преподавателска дейност. Гл. ас. д-р Венета Сиракова води разнообразни курсове към бакалавърски програми "Чужди езици и култури - Испанистика" „Испанистика“, „Испанистика (Испански език, култура и литература)“, „Испанистика (с втори чужд език английски)“ и майнър програми „Приложен испански език“ и „Писмен и устен превод (испански език)“ в НБУ. Курсовете ѝ обхващат темите за техниката на писмения превод, превода на различни видове текст (икономически, научно-популярен текст, художествен), както и интересната тема за превода на филм.

Гл. ас. д-р Венета Сиракова работи усилено върху обучението в електронна среда. Заедно с Станимир Мичев тя е разработила на пълен електронен курс по испански език на равнище А2 за платформа „Мудъл“.

IV. Административна и обществена дейност. Гл. ас. д-р Венета Сиракова участва в администрирането на академичния живот в НБУ на различни нива: като член на департаментите „Романистика и германистика” и „Чужди езици и култури”, на Програмния съвет на програмите към департамент „Чужди езици и култури”, като координатор на програма Еразъм/Сократ на департамент "Чужди езици и литератури" през периода 2005-2006 г., директор на БП "Чужди езици и култури - Испанистика" през периода 2006-2009 г. и др. Умението да се съчетава творческата работа на преподавателя и изследователя с работата на университетския администратор е присъщо на гл. ас. д-р Венета Сиракова.

V. Лични впечатления от кандидата (ако има такива). За съжаление, аз не съм имал възможността да работя по-тясно с гл. ас. д-р Венета Сиракова, но мненията, които съм чувал за нея, са изцяло положителни.

Заклучение. Убедено препоръчвам на уважаемото научно жури да предложи на Академичния съвет на Нов български университет да избере гл. ас. д-р Венета Сиракова за академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 2.1. Филология (Испански език). Гласувам „ЗА“.

21. 03. 2020

С уважение: М. Фадел

